

Kilde: <https://esval.no/>

RAPPORT

**KARTLEGGENDE UNDERSØKELSE
NES KOMMUNE, ESVAL MILJØPARK NES KF,
GREENLAB NES AS OG NES MILJØPARK AS**

NES KOMMUNE

APRIL 2023

INNHold

1 Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Formål og problemstillinger	3
1.3 Metode	3
1.4 Rapportens innhold	4
2 Formål, eierskap og roller	5
2.1 Esva Miljøpark Nes KF	5
2.2 GreenLab AS	6
2.3 Nes Miljøpark AS	8
3 Risiko for kryssubsidiering og offentlig støtte	10
3.1 Kort om kryssubsidiering og offentlig støtte	10
3.1.1 Hva er kryssubsidiering?	10
3.1.2 Hva er offentlig støtte?	10
3.1.3 Tiltak for å unngå kryssubsidiering	10
3.2 Esva Miljøpark Nes KF	11
3.2.1 Organisering av foretaket	11
3.2.2 Foretakets regnskapsføring	11
3.3 Avtaler med Nes kommune	12
3.3.1 Leie av tomt	12
3.3.2 Kjøp av tjenester fra Nes kommune	13
3.4 GreenLab AS	13
3.4.1 Avtale med Nes kommune	13
3.4.2 Lønn til daglig leder	13
3.5 Nes Miljøpark AS	14
3.5.1 Aksjonæravtale	14
3.5.2 Driftsavtale	14
4 Oppsummering	15
4.1 Risiko for kryssubsidiering	15
4.2 Avtaler mellom Nes Miljøpark AS og Esva Miljøpark Nes KF	15
LITTERATURLISTE	17

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Kontrollutvalget i Nes kommune bestilte undersøkelsen i møte 7. desember 2022, sak 44/22.

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med undersøkelsen er å beskrive om kommunen og selskapene har vurdert risiko for brudd på lovverk, vedtak og føringer, herunder EØS-avtalens bestemmelser om offentlig støtte og risiko for kryssubsidiering¹ mellom selvkostområder og forretningsdrift.

Formålet er undersøkt gjennom følgende deskriptive (beskrivende) problemstillinger:

1. Hvordan har Esva Miljøpark Nes KF og GreenLab AS vurdert og innrettet seg for å unngå risiko for kryssubsidiering?
2. Hvilke avtaler er inngått mellom Nes Miljøpark AS fra Nes kommune og/eller Esva Miljøpark Nes KF med hensyn til økonomiske betingelser

1.3 Metode

I tilknytning til undersøkelsen, har revisjonen gjennomgått følgende dokumenter:

- Nes kommunes Eiermelding
- Eierstrategi for Esva Miljøpark Nes KF
- Vedtekter for Esva Miljøpark Nes KF og GreenLab AS
- Politiske vedtak som gjelder Esva Miljøpark KF, Nes Miljøpark AS og GreenLab Nes AS for perioden 2017 – 2022
- Styreprotokoller fra styret i Esva Miljøpark Nes KF for perioden 2017 – 2022
- Budsjett og økonomiplaner for Esva Miljøpark Nes KF 2017 – 2022
- Årsregnskap og årsmeldinger for Esva Miljøpark Nes KF 2016 – 2021

I tillegg har revisjonen intervjuet daglig leder for Esva Miljøpark Nes KF og Greenlab AS, samt kommunedirektør, økonomisjef og økonomirådgiver i Nes kommune. De vi har intervjuet, har fått oversendt utkast til rapport, og har verifisert fakta.

¹ I situasjoner der stat, kommune, et offentlig organ eller selskap både utfører offentlige tjenester og samtidig driver konkurranseutsatt virksomhet, oppstår spørsmål om ulovlig kryssubsidiering mellom de forskjellige delene av virksomheten. Kryssubsidiering fra skjermet del til konkurranseutsatt del av samme virksomhet kan være i strid med reglene om offentlig støtte, dersom det fører til at den konkurranseutsatte delen av virksomheten får økonomiske fordeler fra offentlige midler (Kilde: Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet 2011, 52).

Nes kommune, Esva Miljøpark Nes KF, GreenLab AS og Nes Miljøpark AS har fått oversendt foreløpig rapport, og har hatt mulighet til å uttale seg til rapporten.

Nes kommunes kvalitetssjef Hege Holth har vært kontaktperson for undersøkelsen.

1.4 Rapportens innhold

I kapittel 2 beskriver vi foretakets og selskapenes formål, eierskap og sentrale roller. I kapittel 3 beskriver vi om foretaket og selskapene har vurdert, og hvordan de har innrettet seg med hensyn til risiko for kryssubsidiering mellom selvkostområder og forretningsdrift, og brudd på EØS-avtalens bestemmelser om offentlig støtte. Vi oppsummerer undersøkelsen i kapittel 4.

2 FORMÅL, EIERSKAP OG ROLLER

2.1 Esva Miljøpark Nes KF

Esva Miljøpark Nes KF ble etablert som kommunalt foretak 1. januar 2012 (Brønnøysundregistrene, 2023). Foretaket er en del av Nes kommune som rettssubjekt, men har en mer selvstendig stilling enn det som gjelder for virksomheter i kommunen. Nes kommune er part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser. Foretakets styre er valgt av kommunestyret. Daglig leder rapporterer til styret, som er underlagt kommunestyret.

Det følger av Nes kommunes Eiermelding at kommunale foretak blir styrt av kommunestyret, mens formannskapet utøver den løpende eierstyringen. Eierstrategien for Esva Miljøpark [Nes] KF 2017 gir følgende føring for den forretningsmessige utviklingen av foretaket:

Nes kommune ønsker at selskapet skal videreføre fokus på verdiskaping innenfor kjernevirksomheten og de utviklingsmuligheter som ligger innenfor disse. Etablering av og/eller engasjement i virksomheter utenfor kjernevirksomheten avklares med eierne i forkant.

Eierskap på tjenesteområder som driver til selvkost er ikke finansielt motivert. Ellers er eierskap finansielt motivert (Nes kommune, 2021 a og b).

Tabellen nedenfor viser daglig leder, signaturrett, styre- og varamedlemmer og foretakets formål.

Tabell 1: Esva Miljøpark Nes KF sin ledelse og vedtektsfestede formål

Daglig leder	Ronny Langset
Styret leder	Stine Bendigtsen
Styrets nestleder	Nina Merete Ellingsen
Styremedlemmer	Thorleif Brustad og Sten Arne Rinden
Varamedlemmer	Gunnar Halvorsen, Jenny Evjen, Olaf Andreas Dønnum, Jon-Sverre Olsen Bråten
Signatur	Daglig leder og styrets leder i fellesskap
Vedtektsfestet formål	Drifte og vedlikeholde avfallsanlegget med tilhørende deponi, deponigassanlegg og sorteringsanlegg for avfall, innenfor fastlagt kvalitet. Tjenestene skal ytes til Nes kommune, GreenLab Nes AS og andre nåværende og framtidige samarbeidspartnere. Foretakets virksomhet er organisert i to avdelinger, forretningsdrift og renovasjon (selvkost). Foretaket kan videre engasjere seg i virksomhet som naturlig hører sammen med formålet. Slikt engasjement skal normalt skje gjennom eierskap hvor kommunens økonomiske risiko er begrenset til innskutt kapital. Virksomheten skal levere tjenester på konkurransedyktige vilkår sammenlignet med tilsvarende foretak og bedrifter. Alle avgiftsfinansierte tjenester skal leveres til selvkost. Miljøaspektet skal vektlegges ved foretakets drift.

Kilde: Brønnøysundregistrene, 2023.

Daglig leder ble ansatt av styret 25.1.2022. Stillingsinstruks og fullmakt for daglig leder ble vedtatt av styret den 9.2.2022.

Foretakets styre har fire styremedlemmer. Tre styremedlemmer er valgt av kommunestyre, mens et styremedlem er valgt av og blant de ansatte. Hovedkriterium for valg av styremedlemmer er fagkompetanse. Styremedlemmene velges for to år av gangen. Varamedlemmene blir valgt for gitt styremedlem, og for ett år av gangen. Kommunestyremedlemmer eller varamedlemmer til kommestyret er ikke valgbare til styret. Valg av styremedlemmer og varamedlemmer, samt fastsettelse at styrehonorar blir behandlet av kommunestyret årlig, sist i sak 22/150 den 13.12.2022. Kommunestyret har vedtatt styreinstruks for styret den 21.9.2010, sak 10/61.

I saker som gjelder daglig ledelse av foretaket, representerer og signerer daglig leder for foretaket. Styrets leder representerer foretaket utad i spørsmål som faller utenfor daglig leders myndighet. Daglig leder er direkte underordnet styret og skal følge de pålegg og retningslinjer som styret gir.

Vedtektene og formålet ble sist endret i foretaksregisteret 19.5.2022. Reviderte vedtekter ble vedtatt av kommunestyret 15.3.2022, sak 22/32.

Kommunedirektøren kan instruere foretakets ledelse om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret har behandlet saken (Kommuneloven § 9-16 og vedtekter § 8). Før styret treffer vedtak i sak som skal behandles i kommunestyret, skal kommunedirektøren få anledning til å uttale seg og uttalelsen skal legges frem for styret ved behandling av saken. Videre skal foretaket drives i samsvar med kommunelovens bestemmelser og de instruksjoner som kommunen til enhver tid gir (Vedtekter § 8, KS 2020).

Kommunedirektør opplyser at han får fremlagt saksliste til styremøter i forkant av møtene. Han har anledning til å delta i møter dersom han anser det nødvendig. Han har ikke bedt om utsatt iverksettelse i saker etter at han tiltrådte stillingen i 2018. Kommunedirektør opplyser at han har god dialog med daglig leder i foretaket. Tilsvarende opplyser daglig leder for foretaket at kommunedirektør har vært og er en god diskusjonspartner for ham, og at dialogen med kommunedirektør er god.

2.2 GreenLab AS

GreenLab AS er 100 prosent eid av Nes kommune og ble stiftet 1.7.2021.

I møte den 18.5.21, sak 21/56, ble etablering av GreenLab AS behandlet i kommunestyret. I saksutredningen står det om finansiering av aksjeselskapet at den bør skje på to måter:

1. Kortsiktig ved en aksjekapital ved etablering som gir selskapet mulighet til utvikling av strategiske dokumenter, lønn ansatt og utvikle nødvendig infrastrukturen på området.
2. Langsiktig ved leieinntekter fra aktører som etablerer seg på området.

Vedtektene følger stiftelsesdokumentene, og fastsetter at Nes kommune til enhver tid skal eie minimum 34 prosent av selskapet. I tillegg skal det være skriftlig samtykke fra samtlige av selskapets

Øvrige aksjonærer før avtale om overdragelse av aksjer inngås og gjennomføres. Samtykke kan ikke nektes uten saklig grunn.

Tabellen nedenfor viser selskapets aksjekapital, daglig leder, signaturrett, styre- og varavaramedlemmer og vedtektsfestet formål.

Tabell 2 Selskapets kapital, ledelse og vedtektsfestet formål

Aksjer og aksjekapital	5 000 aksjer a kr. 1.000 Kapital: kr. 5.000.000
Daglig leder	Ronny Langset
Styret leder	Heidi Alvestrand
Styremedlemmer	Frank Sagvik og Stine Bendigtsen
Varamedlem	Anders Ragnvald Nordlund
Signaturrett	Styrets leder alene, eller to styremedlemmer i fellesskap (jf. vedtekter)
Vedtektsfestet formål	Å arbeide med å etablere og utvikle sirkulær industriell symbiosepark på Esval i Nes kommune, og annen virksomhet i naturlig forbindelse med dette, herunder, men ikke begrenset til, deltakelse i andre selskaper og utleie av fast eiendom.

Kommunedirektøren opplyser at GreenLab AS er politisk ønsket og at selskapet ble etablert som en del av Interreg prosjektet CISKA.

Daglig leder opplyser at han ble ansatt for å utvikle Esval-området og etablere GreenLab AS. Han tiltrådte stillingen som parksjef i november 2020. Som følge av sykdom, fungerte han i tillegg som daglig leder for Esval Miljøpark Nes KF. Han forteller at han søkte stillingen som daglig leder for Esval Miljøpark Nes KF når denne ble lyst ut. Han ble ansatt som daglig leder i foretaket i januar 2022. Han er dermed daglig leder både i foretaket og i GreenLab AS.

Kommunestyret behandlet den 22.6.2021, sak 21/75, etablering av valgkomité for kommunens aksjeselskaper og vedtok følgende for GreenLab AS (vedtakets punkt 2):

[Det] opprettes en valgkomite for Greenlab AS, bestående av leder Rune Trandum og kommunedirektøren.

Kommunedirektøren opplyser at vedtaket om opprettelse av valgkomité for styret i GreenLab AS gjaldt bare for etableringen. Etter dette er det en særskilt (politisk) valgkomité som skal følge opp og foreslå styremedlemmer / gjenvalg.

Styret består av 3 styremedlemmer. Ved valg av styremedlemmer er riktig sammensetning av fagkompetanse et hovedkriterium. Styrets leder, nestleder og styremedlem blir valgt for to år om

gangen. Valg foretas hvert år, med henholdsvis ett og to styremedlemmer det enkelte år. Varamedlemmer blir valgt for ett år om gangen.

Valg av styremedlemmer og fastsettelse av styregodtgjøring er vedtatt av formannskapet den 14.10.2021, sak 21/134.

2.3 Nes Miljøpark AS

Aksjeselskapet ble stiftet 29.5.2017 og er pr. 31.12.2021 eid av:

Tabell 3 Eierskap i Nes Miljøpark AS pr. 31.12.2021

Eier	Antall aksjer	Eierandel
GUNNAR HOLTH GRUSFORRETNING AS	2 890	34,0%
ESVAL MILJØPARK NES KF	1 275	15,0%
AF ENERGI OG MILJØ AS	4 335	51,0%
SUM	8 500	100,0 %

Tabellen nedenfor viser aksjekapital, daglig leder, signaturrett, styre- og varamedlemmer og vedtektsfestet formål for selskapet.

Tabell 4 Selskapets kapital, ledelse og vedtektsfestet formål

Aksjer og aksjekapital	8 500 aksjer a kr. 1.000. Kapital: kr.8.500.000
Daglig leder	Trond Espen Berg Giæver
Styret leder	Eirik Wraal
Styremedlemmer	Roy Gunnar Holth, Ronny Langset og Anders Gjerken
Varamedlem	Magnus Gisvold Stedenfeldt, Fredrik Holth og Thomas Jølstad Henriksen
Signaturrett	To styremedlemmer i fellesskap
Vedtektsfestet formål	Rensing av masser og det som naturlig står i forbindelse med dette.

Ved stiftelsen av Nes Miljøpark AS, hadde selskapet en aksjekapital på 1 million kroner. Aksjekapitalen ble økt til 7 millioner kroner 20.12.2017, og til 8,5 millioner kroner den 14.2.2019 (Brønnøysundregistrene, 2023).

Utviklingen i aksjekapital, annen innskutt egenkapital og opptjent egenkapital i perioden 2017 – 2021 går frem av tabellen nedenfor.

Tabell 5 Egenkapital og årsresultat Nes Miljøpark AS 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Aksjekapital	7 000	22 000	8 500	8 500	8 500
Annen innskutt egenkapital	54 000	54 000	51 350	45350	40 650
Opptjent egenkapital	23	254	4 728	9 884	14 572

Kilde: Årsregnskap Nes Miljøpark AS 2017 - 2021

Esval Miljøpark Nes KF har skutt inn 11,4 millioner kroner i Nes miljøpark AS, fordelt på 9,15 millioner kroner i 2017 og 2,25 millioner kroner i 2018. Innskutt kapital er finansiert ved bruk av foretakets disposisjonsfond. Esval Miljøpark Nes KF eier 15 % av selskapet og har mottatt utbytte fra i samsvar med eierandel.

Eierskapet i Nes Miljøpark AS går ikke frem av kommunens eiermelding. Kommunedirektør opplyser at det er Esval Miljøpark Nes KF som har eierskapet i selskapet.

3 RISIKO FOR KRYSSSUBSIDIERING OG OFFENTLIG STØTTE

3.1 Kort om kryssubsidiering og offentlig støtte

3.1.1 Hva er kryssubsidiering?

I en situasjon der en kommune, foretak eller selskap utfører offentlige tjenester og samtidig driver konkurranseutsatt virksomhet, oppstår det risiko for kryssubsidiering mellom de forskjellige delene av virksomheten. Kryssubsidiering fra skjermet del til konkurranseutsatt del i samme virksomhet kan være i strid med reglene om offentlig støtte, dersom det fører til at den konkurranseutsatte delen av virksomheten får økonomiske fordeler fra offentlige midler.

Kryssubsidiering kan være en konsekvens av måten enheten er organisert på. Hvis for eksempel fellestjenester, administrasjon, ansatte, utstyr eller lokaler kommer både den skjermede og konkurranseutsatte delen av virksomheten til gode, mens kostnadene bæres av den skjermede delen, gir dette en fordel for den konkurranseutsatte delen. Dette kan virke konkurransevridende og vil være i strid med forbudet mot offentlig støtte. Kryssubsidiering vil si at inntekter fra en aktivitet benyttes til å finansiere en annen aktivitet. For å kunne dokumentere at kryssubsidiering ikke skjer, må virksomheten iverksette effektive tiltak. Dette kan gjøres ved å innføre organisatorisk og regnskapsmessig skille mellom aktivitetene.

3.1.2 Hva er offentlig støtte?

Offentlig støtte er enhver type økonomisk bistand fra det offentlige. Rent formelt er offentlig støtte et juridisk begrep knyttet til regelverket om offentlig støtte i EØS-avtalen. Reglene gjelder offentlig støtte til virksomhet som tilbyr varer eller tjenester i et marked, uavhengig av om virksomheten er offentlig eller privat eid og uavhengig av hvordan virksomheten er organisert. Man sier gjerne at virksomheten driver en "økonomisk aktivitet". Dette innebærer at all støtte fra det offentlige som gir fordel til en enkelt virksomhet eller produksjon av enkelte varer og tjenester, og som vrir eller truer med å vri konkurransen, i utgangspunktet er forbudt, dersom det også påvirker samhandelen mellom EØS-landene. Begrepet offentlig støtte er svært vidt og omfatter alle tiltak som tilfører mottakeren økonomiske midler. Dette kan være i form av direkte tilskudd, men det kan også være i form av å frita bedrifter for økonomiske byrder som de ellers skulle vært pålagt, for eksempel avgiftsfritak eller gratis husleie (KS 2021).

3.1.3 Tiltak for å unngå kryssubsidiering

I anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll anbefales det å skille ut konkurranseutsatt virksomhet i eget selskap, slik at det blir etablert regnskapsmessig skille. Det skal som minimum føres separate regnskaper, med korrekt fordeling av inntekter og utgifter i regnskapet, for å unngå kryssubsidiering mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten (KS, 2020).

3.2 Esva Miljøpark Nes KF

Esva Miljøpark Nes KF leverer både husholdningsrenovasjon og andre renovasjonstjenester i konkurranse med aktører i et marked. Husholdningsrenovasjonen er skjermet fra konkurranse og drives til selvkost. Foretakets konkurranseutsatte virksomhet skal ikke tilføres støtte fra skjermet virksomhet som drives til selvkost. I det følgende beskriver vi foretakets organisering og hvordan foretaket har innrettet sin regnskapsføring.

3.2.1 Organisering av foretaket

Esva Miljøpark Nes KF har organisert seg i en næringsdel og en selvkostdel. Dette kan fremstilles slik:

Figur 1 Organisering av Esva Miljøpark Nes KF pr. 1.1.2023

Daglig leder opplyser at det er en ansatt som har ansvar for næringsdelen, og en annen ansatt har ansvar for den delen av foretaket som driver innenfor selvkostområdet.

Det går frem av vedtekter datert 18. mai 2021 at foretakets virksomhet er organisert i to avdelinger, forretningsdrift og renovasjon (selvkost). Budsjettet for 2023 tar hensyn til vedtektsendringen og et tydeligere skille mellom selvkost og forretningsdrift.

3.2.2 Foretakets regnskapsføring

Antall ansvarsområder i foretakets budsjett 2023 er redusert og slått sammen. Ansvarsdimensjonen i kontostrengen skiller mellom husholdningsrenovasjon som drives til selvkost (ansvarene 68300 og 68400) og forretningsdrift (ansvarene 74000 og 74100).

Tabell 6 Kontoplanens ansvarsstruktur

Ansvar	Tekst
68300	Renovasjonsordning (husholdningsavfall)
68400	Gjenbruksstasjon (husholdningsavfall)
74000	Renovasjonsordning (næring)
74100	Gjenvinningsstasjon (næring)

Daglig leder opplyser at forretningsdrift og selvkost blir bokført på ulike ansvarsnummer. En del utgiftsposter kan omfatte både forretningsdrift og selvkost. Slike utgifter blir fordelt ved slutten av hvert regnskapsår i samsvar med fordelingsnøkler. Dette bekreftes av økonomisjef og økonomirådgiver. Utgifter som knytter seg direkte til selvkost eller forretningsdrift, bokføres på korrekt ansvar og funksjon ved mottak av faktura.

Daglig leder har oversendt regneark som viser hvilke leverandører, varer og tjenester som skal bokføres direkte på selvkost eller forretningsdrift. Regnearket inneholder også fordelingsnøkler for leverandører, varer og tjenester som skal fordeles. Fordelingsnøklerne er beregnet etter nøkkeltall, eksempelvis gjennomsnittlig liter avfall i prosent, antall liter matavfall levert i prosent, antall kunder eller antall tonn.

Daglig leder forteller at foretaket kjøper tjenester fra EnviDan (Momentum)². Selskapet gir råd til foretaket, og setter opp for- og etterkalkyle for selvkost (husholdningsrenovasjon). Daglig leder gir uttrykk for at kjøp av tjenester bidrar til å sikre at foretaket etterlever selvkostregelverket³. I forkalkylen for selvkost estimerer foretaket inntekter og utgifter for selvkostområdet. Forkalkylen danner grunnlag for foretakets budsjett og vedtak om renovasjonsgebyrer. Etterkalkylen inneholder faktiske inntekter og utgifter. Etterkalkyle danner grunnlag for bruk av eller avsetning til bundet selvkostfond i foretakets regnskap og går frem av note 9 til årsregnskap og årsmelding.

3.3 Avtaler med Nes kommune

3.3.1 Leie av tomt

KPMG Law vurderte i desember 2014 om ordningen med bruk av kommunal eiendom for næringsavfall /deponi kunne utgjøre statsstøtte. KPMG Law så på om kommunal eid grunn, stilt vederlagsfritt til disposisjon for håndtering av næringsavfall og drift av deponi, ble praktisert i samsvar med regelverket om statsstøtte, jf. EØS-avtalens artikkel 61. KPMG Law kom frem til at vederlagsfri

² Visma kjøpte EnviDan Selvkost i januar 2022.

³ Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften), Veileder til selvkostforskriften (2020).

bruk av tomten og deponiet kunne utgjøre en økonomisk fordel som kunne utgjøre ulovlig statsstøtte. Støtten ble antatt å falle inn EØS-avtalens unntak for bagatellmessig støtte. KPMG Law anbefalte Nes kommune å kreve leie for bruk av tomten. Videre anbefalte de skriftlig leieavtale, der prisen baserte seg på objektive og etterprøvbare standarder som takst eller annen uavhengig verdivurdering.

Pr. februar 2023 er det ikke inngått skriftlig avtale om leien av tomten. Daglig leder opplyser at foretaket betaler kr. 700.000 i årlig tomteleie til Nes kommune uten skriftlig avtale. Kommunen har taksert arealet⁴. Daglig leder opplyser at foretaket mener taksten er for høyere enn markedsverdi. Forholdet er tatt opp med Nes kommune. Kommunedirektør og økonomisjef opplyser at arealet er taksert og at skriftlig avtale er under utarbeidelse. Det er foreløpig ikke inngått skriftlig avtale mellom Esva Miljøpark Nes KF og Nes kommune om tomteleie.

3.3.2 Kjøp av tjenester fra Nes kommune

Selskapets styre vedtok 8.9.2022, sak 42 følgende:

Styret ber daglig leder inngå [tjenesteytings]avtale med Nes kommune.

Foretaket har inngått tjenesteytingsavtale med Nes kommune. I avtalens pkt. 2.2 Prinsipper for kostnadsfordeling, står det at:

Utgangspunktet for beregningen er at Esva KF skal dekke de reelle kostnadene Nes kommune har, enten direkte, eller som følge av tjenesteleveransen.

3.4 GreenLab AS

GreenLab AS er et heleid kommunalt aksjeselskap. Selskapet fører regnskap etter regnskapsloven, og kjøper regnskaps- og revisjonstjenester fra eksterne aktører.

3.4.1 Avtale med Nes kommune

Nes kommune har taksert arealet Esva Miljøpark Nes KF disponerer. Deler av arealet skal leies ut til GreenLab AS. Både daglig leder og kommunedirektør opplyser at det er utarbeidet forslag til festekontrakt. Det er diskusjon om markedsverdien av tomtearealet. Kommunedirektør opplyser at arealene som skal festes bort er avklart. Festeavtale er ikke signert ved utgangen av mars 2023.

3.4.2 Lønn til daglig leder

Kommunedirektør, daglig leder og økonomisjef opplyser at samme person er daglig leder, både i Esva Miljøpark Nes KF og i GreenLab AS. Daglig leder opplyser at han i 2022 i sin helhet har blitt lønnet fra Esva Miljøpark Nes KF. GreenLab AS har i 2022 refundert Esva Miljøpark Nes KF etter

⁴ Den samme taksten danner også grunnlag for forslag til festekontrakt med GreenLab AS, se kapittel 3.2.

utførte arbeidstimer. Daglig leder opplyser at det er snakk om et fåtall timer og et mindre beløp. Han gir uttrykk for at forholdet vil bli fulgt opp og formalisert i løpet av 2023.

3.5 Nes Miljøpark AS

Nes Miljøpark AS er et aksjeselskap der Esva Miljøpark Nes KF eier 15 prosent av selskapet.

3.5.1 Aksjonæravtale

Ved etablering av selskapet, ble det utarbeidet aksjonæravtale som er signert av daglig leder og styreleder i Esva Miljøpark Nes KF i fellesskap. Aksjonæravtalen er godkjent av kommunestyret i K-sak 47/17.

Det følger av aksjonæravtalen at intensjonen med Nes Miljøpark AS er at AF Energi og Miljø AS skal rense masser for å forlenge varigheten av Esva Miljøpark Nes KF sitt deponi. Renseanlegget er plassert på Esva Miljøpark Nes KF sitt område. Aksjonæravtalens formål er å sikre de tre partene en balansert og gjensidig innflytelse i Nes Miljøpark AS, som gjenspeiler den investeringen partene har foretatt og formålet med denne. Aksjonæravtalen gir føringer knyttet til ansettelse av daglig leder, vedtektsendring, eventuelt mislighold av avtalen mv.

Avtalen er konfidensiell jf. offentleglova § 23, 1. ledd.

3.5.2 Driftsavtale

Opprinnelig driftsavtale er signert av daglig leder og styreleder i Esva Miljøpark Nes KF i fellesskap. Avtalen ble godkjent av kommunestyret i K-sak 47/17. Avtalen er reforhandlet i oktober 2020 og mai 2021.

Formålet med driftsavtalen er å regulere partenes rettigheter og plikter knyttet til driften av Nes Miljøpark AS.

Driftsavtalen gjelder for 15 år og kan forlenges med 5 + 5 år. Driftsavtalen ble reforhandlet i oktober 2020 og mai 2021, uten at varigheten av avtalene er justert.

I driftsavtalen er det fastsatt en årlig leiepris for tomtearealet som Nes Miljøpark AS disponerer. Videre skal selskapet betale for tjenester fra foretaket. Det er satt en pris pr. tonn for vekt-tjenester og andre maskinelle tjenester, samt en avgift pr. tonn restprodukter som blir levert til deponi. Prisene i driftsavtalen er, så langt revisjonen er kjent med, ikke reforhandlet i oktober 2020 eller mai 2021. Driftsavtalen fastsetter videre at Nes Miljøpark AS skal betale for utgifter AF konsernet har til forskning og utvikling (FOU), administrasjon og fellestjenester.

Driftsavtalen begrenser Esva Miljøpark Nes KF sine muligheter til å tillate eller drive annen deponidrift på området.

Driftsavtalen er unntatt offentlighet i henhold til offentleglova § 23, 1. ledd.

4 OPPSUMMERING

4.1 Risiko for kryssubsidiering

Esva Miljøpark Nes KF

KPMG Law så i desember 2014 på om kommunal eid grunn som ble stilt vederlagsfritt til disposisjon for håndtering av næringsavfall og drift av deponi kunne komme i strid med regelverket om statsstøtte, jf. EØS-avtalens artikkel 61. De kom frem til at vederlagsfri bruk av tomten og deponiet kunne utgjøre en økonomisk fordel som kunne utgjøre ulovlig statsstøtte. Støtten ble antatt å falle inn EØS avtalens unntak for bagatellmessig støtte. Ellers er revisjonen ikke kjent med at foretaket har gjennomført vurdering som gjelder risiko for kryssubsidiering eller offentlig støtte.

Foretaket har fra 2023, innført et tydelig skille mellom konkurranseutsatt og skjermet virksomhet. Virksomheten er organisert slik at konkurranseutsatt virksomhet skjer i enheten næring, mens skjermet virksomhet skjer i enheten selvkost (husholdningsrenovasjon).

Foretaket har innrettet regnskapsføringen slik at ansvarsdimensjonen skiller mellom næringsdrift og selvkost. To av virksomhetens ansvar benyttes for næringsdrift og to ansvar benyttes for drift innenfor selvkostområdet. Inntekter og utgifter som i sin helhet gjelder næringsdrift eller selvkost, bokføres direkte på korrekt ansvar. Fellesutgifter fordeles på ansvar etter fordelingsnøkler.

Det er gjennomført taksering av arealet som Esva Miljøpark Nes KF leier av Nes kommune. Det er diskusjon om taksten. Skriftlig avtale leieavtale er foreløpig ikke inngått.

GreenLab AS

Selskapet fører regnskap etter regnskapsloven, og kjøper regnskaps- og revisjonstjenester fra eksterne aktører.

Selskapets daglige leder er også daglig leder i Esva Miljøpark Nes KF og har i 2022 blitt lønnet av foretaket. GreenLab AS har refundert foretaket for arbeid utført av daglig leder.

Tomtearealet er taksert. Det er diskusjon om taksten. Festekontrakt er foreløpig ikke inngått.

4.2 Avtaler mellom Nes Miljøpark AS og Esva Miljøpark Nes KF

Aksjonær- og driftsavtale inngått i 2017, er godkjent av kommunestyret i K-sak 47/17.

Aksjonæravtalen skal sikre partene en balansert og gjensidig innflytelse i Nes Miljøpark AS, som gjenspeiler den investeringen partene har foretatt og formålet med denne. Aksjonæravtalen er unntatt fra offentlighet, jf. offentleglova § 23.

Driftsavtalen har som formål å regulere partenes rettigheter og plikter knyttet til driften av Nes Miljøpark AS. Leieperioden er 15 år og kan forlenges med 5+5 år. Varigheten av avtalene ble ikke

justert ved reforhandling i oktober 2020 og mai 2021. Driftsavtalen fastsetter årlig leiepris for tomtearealet, og hva selskapet skal betale for tjenester og deponering til Esva Miljøpark Nes KF. Driftsavtalens bestemmelser begrenser Esva Miljøpark Nes KF sine muligheter til å tillate eller drive annen deponidrift.

Driftsavtalen er unntatt fra offentlighet, jf. offentleglova § 23.

LITTERATURLISTE

Regelverk og veiledere

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (2011). *Veileder EØS-avtalens regler om offentlig støtte*. Hentet 23.2.2023 fra:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fad/vedlegg/konkurransopolitikk/offentlig-stotte/offentlig_stotte_veildere_2011.pdf

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2020). *Veileder til selvkostforskriften*. Hentet 23.2.2023 fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/6833f61fe994424f84ce295bc99359e7/veileder-til-selvkostforskriften-til-utsending-nov20.pdf>

KPMG Law (2014). *Esva Miljøpark KF – håndtering av næringsavfall og forholdet til statsstøtteregelverket i EØS-avtalen*

KS (2020). *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*. Hentet 3.2.2023 fra:

<https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/for-deg-som-folkevalgt/AnbefalingerEierskap2020.PDF>

KS (2021). *Hva er offentlig støtte*. Hentet 23.2.2023 fra:

<https://www.ks.no/fagomrader/okonomi/offentlig-stotte/hva-er-offentlig-stotte/>

Lovdata (2023). *Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)*. Hentet 23.2.2023 fra:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-11-1731>

Kilder fra Esva Miljøpark Nes KF

Esva Miljøpark Nes KF (2023a). *Vedtakter*. Hentet 6.2.2023 fra:

<https://esval.no/uploads/rLpTLyN0/RevidertevedtekterEsvaMiljøparkKFvedtatt15.03.22.pdf>

Esva Miljøpark Nes KF (2023b). *Styreprotokoller*. Hentet 13.2.2023 fra:

<https://esval.no/om-esval/styreprotokoll>

Kilder fra Nes kommune

Nes kommune (2017). *Eierstrategi Esva Miljøpark KF 2017*

Nes kommune (2021a). *Eiermelding – Kommunene i Gardermoenregionen*

Nes kommune (2021b). *Lokal eiermelding – Nes kommune*

Nes kommune (2023). *Møtekalender*. Hentet 6.2.2023 fra:

<https://www.nes.kommune.no/motekalender/>

Nettsider

Brønnøysundregistrene. <https://www.brreg.no/> [3.2.2023]

Årsregnskap GreenLab AS 2021

<https://proff.no/regnskap/greenlab-nes-as/%C3%A5nes/bedriftsr%C3%A5dgivning/IFC769M043Z/>

[13.2.2023]

Årsregnskap Nes Miljøpark AS 2017 - 2021

<https://www.proff.no/regnskap/nes-milj%C3%B8park-as/vormsund/producenter/IF79VFX016D/>

[6.2.2023]